

ISSN 2786-9016

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

КОНТРОЛЬ

Видається за інформаційної підтримки Державної аудиторської служби України

№ 8 (235)
серпень
2025

**СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ЖУРНАЛУ «ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ»**

Шкуронат Олександр Григорович — заступник Голови Держаудитслужби, кандидат економічних наук

Волянський Ігор Романович — директор Департаменту стратегічного планування, звітності та координації здійснення державного фінансового контролю Держаудитслужби

Голландс Світлана Станіславівна — начальник Відділу інформації та комунікацій з громадськістю Держаудитслужби

Брадул Олександр Михайлович — декан факультету економіки та управління бізнесом Криворізького національного університету, доктор економічних наук, професор

Кашубіна Юлія Богданівна — проректор з науково-педагогічної та виховної роботи Криворізького національного університету, кандидат економічних наук, доцент

Коваленко Юлія Михайлівна — професор кафедри фінансових ринків Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор

Котляревський Ярослав Вікторович — радник першого заступника Міністра фінансів України, доктор економічних наук, професор

Любкіна Олена Вікторівна — заступник декана з навчально-методичної роботи економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, доцент

Лютий Ігор Олексійович — завідувач кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Мельников Олександр Валерійович — головний редактор Всеукраїнського науково-практичного журналу «Фінансовий контроль», доктор економічних наук

Мігус Ірина Петрівна — проректор з наукової роботи Університету «КРОК», доктор економічних наук, професор

Рибак Сергій Олександрович — докторант Пряшівського університету в Пряшеві, доктор економічних наук, доцент

Рижаків Дмитро Андрійович — професор кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор економічних наук, доцент

Рожко Олександр Дмитрович — проректор з науково-педагогічної роботи (перспективний розвиток) Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Рудницька Руслана Михайлівна — співкерівник українсько-голландського проекту двосторонньої співпраці Міністерств фінансів України та Нідерландів «Сприяння впровадженню державного внутрішнього фінансового контролю в Україні», кандидат економічних наук

Ткаченко Наталія Володимирівна — директор Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Турило Анатолій Михайлович — доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету, доктор економічних наук

Хаджинова Світлана — заступник директора Центру паперової промисловості та поліграфії Лодзинського технічного університету, доктор хабілітований, інженер

Чугунов Ігор Якович — завідувач кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету, доктор економічних наук, професор

Шахно Альона Юрївна — завідувач кафедри економіки, організації та управління підприємствами Криворізького національного університету, доктор економічних наук, доцент

Шевчук Олег Анатолійович — перший проректор з навчально-методичної та виховної роботи Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор

Штангрет Андрій Михайлович — завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, доктор економічних наук, професор

Шубалий Олександр Михайлович — завідувач кафедри економіки Луцького національного технічного університету, доктор економічних наук, професор

Явор Мартін — директор Центру неперервного та компетентного моделювання Пряшівського університету в Пряшеві, доктор філософії (PhD), доцент

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Директор підприємства — Андрій Зінченко

Головний редактор — Олександр Мельников

Дизайн і художнє оформлення — Юлія Попова

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Редакція може не поділяти погляду автора та залишає за собою право на скорочення і редагування текстів

Редакція журналу «Фінансовий контроль»:

м. Київ, вул. Малинська, 4а, корп. Лабораторний 01-4

Тел.: (067) 236 62 07

E-mail: dficontrol@ukr.net www.fincontrolnew.com.ua

СПІВЗАСНОВНИКИ:

Університет державної фіскальної служби України,
Київський національний торговельно-економічний університет,
Криворізький національний університет,
Державне підприємство
«Державне управління комплексного забезпечення»
(свідоцтво про внесення до Державного реєстру
ДК №7923 від 01.09.2023)

Всеукраїнський науково-практичний журнал
Видається з квітня 1999 року
Виходить дванадцять разів на рік
УДК 336.148

Свідоцтво про державну реєстрацію:
КВ № 23487-13327ПР від 02.07.2018®

НОВИНИ СЛУЖБИ

4

UKRAINE FACILITY :

Інвестиції у майбутнє: модернізація освіти за кошти Ukraine facility — основа для сталого розвитку та євроінтеграції України

8

КОРИСНО ЗНАТИ :

Необхідність врегулювання на законодавчому рівні питання перевикористання щорічних відпусток

19

ОБОРУДКИ :

Маніпуляції з межами земельних ділянок як механізм обходу аукціонних процедур

22

З РЕГІОНІВ :

Порушення при реалізації програми медичних гарантій: результати ревізій на Дніпропетровщині

27

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ :

Засоби інформатизації

33

ДЕРЖАВНА КАНЦЕЛЯРІЯ : Урядовий бюлетень

38

АЛЛА БАСАЛАЄВА: ВНЕСЕННЯ ЗМІН У ПІДХОДАХ ДО РОЗРАХУНКІВ ВИТРАТ НА БУДІВНИЦТВО ДОЗВОЛИТЬ ЗЕКОНОМИТИ МІЛЬЙОНИ ГРИВЕНЬ НА ВІДНОВЛЕННІ

Державна аудиторська служба України підготувала низку пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення процесу відбудови зруйнованих об'єктів, що допоможе посилити фінансовий контроль за відновленням, оптимізувати витрати та заощадити бюджетні кошти.

Про це заявила Голова Держаудитслужби Алла Басалаєва на презентації дослідження «Корупційні ризики під час будівництва, реконструкції, капітального ремонту цивільних об'єктів для відновлення України».

У своїй промові Алла Басалаєва зазначила, що фінансовий контроль за сферою відновлення – серед пріоритетів в роботі аудиторів. Сьогодні на відбудову йдуть значні кошти з відрахувань українських платників податків та міжнародної допомоги.

«Під час контрольних заходів на таких об'єктах ми завжди з'ясовуємо: як, на що та наскільки результативно ці гроші витрачаються. Тобто – чи всі кошти йдуть за призначенням», – наголосила Голова Держаудитслужби.

Водночас, за словами Алли Басалаєвої, аудити, ревізії та перевірки закупівель виявили низку системних проблем у сфері будівництва, наявність яких призводить до фінансових порушень та неефективних витрат.

Такими є, наприклад: необґрунтовані зміни в умови договорів ціни, вартості, складу та обсягів робіт чи матеріалів; відсутність єдиного алгоритму здійснення моніторингу цін на основні будівельні матеріали та виробу; відсутність у законодавстві чітких вимог до методів документування обсягів виконаних робіт, що не дозволяє оцінити їх реальний обсяг; брак дієвих механізмів контролю за підписанням актів виконаних робіт, які можуть бути неякісними, незавершеними, або з недоліками тощо.

«Наші фахівці вважають, що раціональний підхід та внесення змін у підходах до розрахунків витрат на будівництво дозволять зекономити десятки, а то й сотні мільйонів гривень під час відновлення», – резюмувала Алла Басалаєва.

У I ПІВРІЧЧІ 2025 РОКУ ДЕРЖАУДИТСЛУЖБА ЗАБЕЗПЕЧИЛА ВІДШКОДУВАННЯ ТА ПОНОВЛЕННЯ ПОНАД 1,3 МЛРД ГРН ДЕРЖАВНИХ РЕСУРСІВ

1 серпня у Львові під керівництвом Голови Державної аудиторської служби України Алли Басалаєвої відбулася Колегія, присвячена підсумкам роботи Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за шість місяців 2025 року.

У виїзній нараді взяли участь заступники Голови Держаудитслужби, керівники структурних підрозділів та представники міжрегіональних територіальних органів з усієї України або долучилися в режимі онлайн.

На Колегії були представлені основні показники ефективності та результати роботи Держаудитслужби у першій половині 2025 року.

Упродовж січня-червня звершено загалом 6,5 тис. заходів державного фінансового контролю, якими охоплено 1,2 трлн грн фінансових і матеріальних ресурсів.

Завдяки ревізіям та аудиторським Держаудитслужба забезпечила відшкодування та поновлення державних

ресурсів на суму майже 1,3 млрд грн.

Крім того, за результатами понад 5,6 тис. проведених моніторингів процедур закупівель вдалося упередити (шляхом відміни замовниками торгів, розірвання договорів або зменшення ціни договору) витрат бюджетних коштів на загальну суму майже 12,6 млрд грн.

До правоохоронних органів передано 557 матеріалів ревізій та перевірок, за результатами розгляду матеріалів розпочато 175 досудових розслідувань, долучено до кримінальних проваджень 202 передані матеріали. Загалом у першому півріччі 2025 року вручено 408 письмових повідомлень про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Також притягнуто до адміністративної відповідальності 821 посадову особу, а сума накладених адмінстягнень становить понад 1,9 млн грн.

ПІСЛЯ ВИЯВЛЕНИХ АУДИТОМ ПОРУШЕНЬ НА МАЙЖЕ 400 МЛН ГРН УРЯД ЗМІНИВ ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НАЦФОНДОМ ДОСЛІДЖЕНЬ

Державна аудиторська служба України провела аудит ефективності виконання Національним фондом досліджень України бюджетної програми щодо забезпечення діяльності НФДУ, грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних розробок. Аудитори з'ясували, що майже 400 млн грн, які надійшли з бюджету, були використані нераціонально та неефективно.

Зокрема, відсутність чіткої системи контролю та норм щодо повернення установами грантів, які не досягли мети наукових досліджень, призвела до втрати державою їх результатів, на що було неефективно використано бюджетних коштів суму 78 млн грн.

Про результати аудиту Держаудитслужба поінформувала Кабінет Міністрів України.

З огляду на це 7 липня 2025 року Уряд прийняв постанову №803, якою було внесено зміни до Порядку використання коштів і Порядку конкурсного відбору та фінансування проектів Національним фондом. Зокрема, посилено вимоги до експертизи наукових проектів, удосконалено конкурсний відбір та визначено чіткі критерії для тематичних напрямів

конкурсу: відповідність нових наукових результатів світовому рівню, орієнтація на пріоритетні потреби соціально-економічного розвитку, спрямованість на створення інноваційної та конкурентоспроможної продукції. Також визначено обов'язок Нацфонду моніторити практичне впровадження результатів прикладних досліджень і публікувати цю інформацію.

До того ж Кабінет Міністрів постановив, що наукова рада секції НФДУ може припинити фінансування дослідження на підставі висновку органу державного фінансового контролю (Держаудитслужби) про нецільове використання коштів грантоотримувачем.

Відтепер передбачено нововведення щодо відповідальності грантоотримувачів у разі виявлення порушень умов договору та нецільового використання коштів гранту шляхом припинення надання грантової підтримки та повернення таких коштів НФДУ. Тобто, у разі виявлених фінансових порушень і за рекомендаціями контролюючих органів науковці мають припинити витрачання державних коштів та повернути їх в бюджет.

ДЕРЖАУДИТСЛУЖБА ТА БФ «ПІДКОНТРОЛЕМ» ПЕРЕДАЛИ ВІЙСЬКОВИМ РАДІОСТАНЦІЇ ТА КВАДРОКОПТЕРИ

Держаудитслужба разом із Благодійним фондом «Підконтролем» збрала для фронту нову партію військового обладнання. Сьогодні заступник Голови Держаудитслужби України Олександр Шкуропат передав одній з військових частин необхідну техніку. Це, зокрема:

10 цифрових портативних двосторонніх радіостанцій Motorola DP4401e – високоякісне та надійне обладнання, що дозволить нашим воїнам здійснювати ефективний зв'язок на далекі відстані;

10 ударних БПЛА типу FPV «КРУК 10» – високотехнологічні квадрокоптери українського виробництва, здатні нести велике навантаження.

Нагадаємо, Благодійний фонд «Підконтролем» було засновано у 2022 році. Його діяльність ґрунтується на добровільних внесках працівників Державної аудиторської служби та небайдужих громадян.

Фонд підтримує постійний зв'язок із бойовими підрозділами на передовій, дізнається про їхні актуальні потреби та надає необхідну допомогу.

Протягом трьох років за підтримки Фонду на фронт було передано десятки одиниць важливого військового спорядження на суму в мільйони гривень.

ІНВЕСТИЦІЇ У МАЙБУТНЄ: МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЗА КОШТИ UKRAINE FACILITY – ОСНОВА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У березні 2024 р. Україна зробила важливий крок на шляху до відновлення та європейського майбутнього — був офіційно затверджений План України, який став основою для реалізації фінансової допомоги в межах Ukraine Facility. Цей документ не лише визначає стратегію відбудови після масштабних руйнувань, спричинених війною, але й закладає чіткий вектор розвитку на найближчі роки — шлях до повноправного членства в Європейському Союзі.

План України — це амбітна дорожня карта, яка об'єднує пріоритетні реформи, необхідні для досягнення сталого соціально-економічного зростання та поглибленої інтеграції з ЄС. У центрі цього бачення адаптація до європейських норм і стандартів, посилення інституційної спроможності, цифрова трансформація,

створення сприятливого інвестиційного середовища та розвиток людського капіталу. Протягом чотирьох років, на які розрахований План, Україна має намір реалізувати ці реформи, використовуючи фінансову підтримку ЄС як каталізатор для цих змін.

Прийняття Плану України стало ключовою передумовою для запуску одного з наймасштабніших фінансових механізмів підтримки нашої держави — Ukraine Facility, запровадженого Європейським Союзом. Саме через цей інструмент і відбуватиметься реалізація пріоритетних реформ. Інакше кажучи, Ukraine Facility це спеціальний фінансовий інструмент ЄС, створений для підтримки України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Його загальний обсяг становить до 50 млрд євро на період 2024–2027 рр., що робить його найбільшим пакетом фінан-

сової допомоги, коли-небудь виділеним ЄС третій країні.

Крім того цей механізм не обмежується лише фінансуванням короткострокових потреб, а має забезпечити стійке економічне зростання, стабільність інституцій, прискорення інтеграції України до Європейського союзу.

На відміну від традиційної міжнародної допомоги, кошти Ukraine Facility не розподіляються автоматично — кожен євро має бути «зароблений» через реальні кроки України в напрямку реформ і доброчесного управління. Це стимул і гарантія, що допомога ЄС не просто витрачається, а інвестується в майбутнє.

Серед пріоритетних напрямів, передбачених у Плані України, важливе місце займає реформа освітньої галузі як одна з основ для сталого розвитку, модернізації країни та підготовки до європейського майбутнього. Адже саме інвестиції в освіту — це інвестиції у людський капітал, який визначатиме конкурентоспроможність України в найближчі десятиліття. Завдяки підтримці в межах Ukraine Facility, Україна має можливість не лише відновити пошкоджену інфраструктуру, але й переосмислити підходи до навчання, забезпечивши школярам і студентам сучасне, безпечне й якісне освітнє середовище.

Інвестиційний напрям «Інвестиція 1. Інвестиції в освіту»,

передбачений у Плані України, охоплює низку конкретних підіндикаторів, реалізація яких має підвищити доступність, якість та безпеку освіти в Україні, зокрема:

- укриття та безпечні умови в навчальних закладах;
- шкільні автобуси;
- сучасні методи викладання, в тому числі завдяки діджиталізації;
- матеріали та обладнання для навчальних закладів;
- якісне харчування;
- нові центри професійно-технічної освіти (ПТО) на основі потреб ринку у кваліфікованій робочій силі та відповідно до стандартів ефективного ПТО, згідно з новим законодавством про ПТО.

За впровадження зазначеного інвестиційного напрямку в освітній галузі згідно із Планом України, відповідає Міністерство освіти і науки України (далі — МОН). Саме МОН координує процеси модернізації освітньої системи, розробляє відповідну політику, впроваджує нові стандарти навчання, відповідає за цифрову трансформацію освіти, створення безпечного освітнього середовища та розвиток мережі професійно-технічних закладів.

Також за пропозиціями Міністерства освіти і науки України було здійснено розподіл коштів державного бюджету, які у вигляді

міжбюджетних трансфертів спрямовано до регіонів для реалізації цього інвестиційного напрямку. При цьому для кожного з підіндикаторів діє відповідний порядок (особливості), що визначає основні умови, критерії та вимоги щодо використання цих коштів.

Реалізація Плану відбувається з урахуванням чітко визначених принципів фінансової співпраці між Україною та Європейською Комісією, закріплених у Рамковій угоді (далі — Угода) між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility.

Ця Угода є документом, який визначає правила, процедури та умови, за якими надається фінансова підтримка Україні в межах Ukraine Facility. Вона закладає принципи доброчесності, прозорості, підзвітності та результативності, на яких має базуватися управління коштами ЄС.

Крім того Рамкова угода регламентує механізми виділення коштів, визначає критерії оцінки прогресу у виконанні зобов'язань, встановлює вимоги до моніторингу, аудиту та запобіганню шахрайству і корупції.

Ураховуючи вищенаведене Угода є ключовим нормативним інструментом, що забезпечує відповідність реалізації Плану України не лише національним стратегічним завданням, але й стандартам Європейського Союзу. Її дотримання є необхідною умовою для безперервного фінансування реформ і водночас свідченням інституційної спроможності України ефективно управляти міжнародною допомогою в умовах відбудови та євроінтеграції.

З метою виконання зобов'язань України, що випливають із положень Рамкової угоди, а також для запуску механізму координації між державними органами у процесі реалізації інструменту Ukraine Facility, Кабінет Міністрів України 15.11.2024 ухвалив постанову №1318 «Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility» (далі — Постанова №1318).

Цей документ має особливе значення для забезпечення системної, узгодженої та прозорої реалізації Плану України, оскільки визначає інституційні механізми управління, зокрема повноваження органів державної влади, відповідальних за планування, реалізацію, моніторинг, звітність та контроль за використанням коштів, наданих у межах Ukraine Facility.

Окрема роль у цій структурі належить Державній аудиторській службі України, яка здійснює в установленому законодавством порядку державний фінансовий контроль за видатками, передбаченими у межах виконання Плану України. Така функція є важливою не лише з точки зору фінансової дисципліни, але й як гарантія до-

бюджетного управління допомогою Європейського союзу.

Таким чином Постанова №1318 закладає нормативну основу для ефективної реалізації інструменту Ukraine Facility в Україні.

У межах реалізації наданих повноважень та для забезпечення належного фінансового контролю, Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи протягом січня-липня 2025 р. провели 400 заходів державного фінансового контролю, що охоплювали видатки, пов'язані з виконанням підіндикаторів інвестиційного напрямку «Інвестиція 1. Інвестиції в освіту» Плану України, зокрема проведено понад 350 перевірок державних закупівель, понад 40 ревізій і дев'ять державних фінансових аудитів.

Під час таких заходів було виявлено ряд недоліків і проблемних аспектів, які вимагають реагування з боку як відповідальних виконавців, так й інших учасників цього процесу. Йдеться не лише про усунення виявлених недоліків, а й про впровадження системних змін, що дозволять запобігти повторенню аналогічних ситуацій у майбутньому. При цьому зважаючи на стратегічне значення механізму Ukraine Facility для відновлення України та інтеграції до ЄС, недопущення подібних недоліків має стати пріоритетом для всіх залучених сторін.

Серед основних зауважень, які були виявлені в межах проведених заходів державного фінансового контролю, слід звернути увагу на неврахування положень Рамкової угоди при здійсненні закупівель у межах усіх підіндикаторів інвестиційного напрямку «Інвестиція 1. Інвестиції в освіту».

Зокрема, під час аналізу тендерної документації та умов укладених договорів встановлено, що не було враховано вимоги, передбачені ст. 3, 5, 7, 16 і 17 Рамкової угоди, які є обов'язковими до застосування при реалізації фінансування, що надається в межах інструменту Ukraine Facility. Йдеться, зокрема про дотримання принципів прозорості, недискримінаційності, запобігання конфлікту інтересів, а також забезпечення захисту фінансових інтересів ЄС.

Основною причиною таких фактів стала несвоєчасна комунікація між Міністерством освіти і науки як відповідальний виконавець за реалізації цього напрямку та органами місцевого самоврядування. У результаті місцеві органи влади не мали належної інформації та не врахували вимоги Рамкової угоди при формуванні тендерної документації та подальшому при укладенні договорів.

Крім того під час фактичної перевірки товарів, об'єктів будівництва та інших проектів, які було реалізовано за рахунок інструмен-

ту Ukraine Facility, встановлено, що в більшості випадків на них були відсутні візуальні елементи, що вказують на джерело фінансування, зокрема емблема Європейського Союзу. При цьому відсутність відповідної емблеми суперечить вимогам ст. 16 Рамкової угоди та знижує інформованість громадськості про участь ЄС у фінансуванні цих проєктів.

Для виправлення цієї ситуації Держаудитслужба під час заходів державного фінансового контролю сприяла усуненню недоліків та рекомендувала замовникам здійснити нанесення емблеми Європейського Союзу. У більшості випадків об'єктами контролю ці зауваження були враховані, і емблеми були належним чином розміщені.

Ще одним суттєвим недоліком, що виник внаслідок несвоєчасного інформування з боку Міністерства освіти і науки України, стало придбання товарів у країн, які не входять до переліку прийнятних, визначених статтею 5 Рамкової угоди. Зокрема, було зафіксовано закупівлю товарів, виробниками яких є Китай, В'єтнам, Філіппіни, Індонезія та інші.

Враховуючи виявлені системні недоліки щодо дотримання вимог

Рамкової угоди варто ще раз підкреслити, що відповідальність за впровадження цього інвестиційного напрямку покладається не тільки на Міністерство освіти і науки України як головного виконавця, а й на всіх учасників процесу, від місцевих органів влади до постачальників і підрядників оскільки дотримання положень Рамкової угоди є обов'язковою умовою для ефективного та прозорого використання коштів Ukraine Facility.

Наступним аспектом, на який варто звернути особливу увагу, є недоліки та зауваження, зафіксовані під час реалізації окремих підіндикаторів інвестиційного напрямку «Інвестиція 1. Інвестиції в освіту» Плану України. Надалі слід зупинитись на кожному з них окремо для більш ґрунтовного та детального аналізу.

Одним із напрямів, який підлягав державному фінансовому контролю, став підіндикатор «Шкільні автобуси», на реалізацію якого у 2024 р. використано понад 1,0 млрд грн, з них у вигляді субвенції на суму 993,0 млн грн, що дозволило придбати 416 автобусів, та майже 69,0 млн грн у вигляді додаткової дотації, за які закуплено 24 автобуса. Заходами державного фінансового контролю було охоплено 100% використаних коштів у межах цього підіндикатора.

Серед основних недоліків, встановлених за результатами заходів щодо використання коштів субвенції, спрямованих на закупівлю шкільних автобусів, є їхнє фактичне невикористання у ряді регіонів. Зокрема йдеться про 26 шкільних автобусів, які було передано закладам освіти у Запорізькій, Харківській, Миколаївській та

Одеській областях, при цьому причиною їх «простою» є такі фактори як запровадження дистанційного навчання та відсутність укриттів у закладах освіти. Тобто, при розподілі автобусів не було враховано фактичну спроможність забезпечити освітній процес, що свідчить про потребу вдосконалення управлінських рішень під час виділення коштів за цим напрямом.

Наступним фактом, на який варто звернути увагу, є придбання шкільних автобусів за рахунок коштів додаткової дотації без дотримання вимог щодо їх оснащення місцями для маломобільних груп населення. Водночас нормативно-правовий акт, що регулює умови використання цих коштів, а саме Особливості використання додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, які зазнали негативного впливу внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 11.09.2024 №1308 (далі — Особливості №1308), чітко визначає, що такі автобуси мають бути належним чином обладнані місцями для перевезення маломобільних груп населення.

Наприклад, Високівська сільська рада Житомирської області

за кошти додаткової дотації в сумі 2,4 млн грн здійснила закупівлю звичайного шкільного автобуса, який не обладнаний належним чином для перевезення маломобільних груп населення. Зазначене в свою чергу свідчить про нецільове використання коштів, оскільки ціль, на яку було спрямовано ці кошти, а саме забезпечення доступності перевезень для всіх категорій учнів — не була досягнута. При цьому, розуміючи допущений факт нецільового використання коштів, орган місцевого самоврядування ухвалив відповідне рішення сесії, яким було передбачив виділення коштів з місцевого бюджету на суму 2,4 млн грн, які у подальшому повернуто до державного бюджету.

Схожа ситуація виникла в Департаменті освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації та Відділі освіти, молоді і спорту Ушомирської сільської ради (Житомирська область), які розпочали процедури закупівель, уклали та оплатили договори на придбання шкільних автобусів взагалі до набрання чинності Особливостей №1308. Як наслідок, Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації за рахунок коштів додаткової дотації придбав 9 шкільних автобусів на суму 30,6 млн грн, а Відділ освіти Ушомирської сільської ради один шкільний автобус на суму 2,4 млн грн, які не призначені для перевезення

маломобільних груп населення.

Ще одним напрямом, який підлягав перевірці, став підіндикатор «Сучасні методи викладання, в тому числі завдяки діджиталізації та матеріали та обладнання для навчальних закладів». На його реалізацію у 2024 р. було використано коштів на суму майже 1,3 млрд гривень.

Звертаємо увагу, що ці кошти було спрямовано до 1369 місцевих бюджетів для 12268 шкіл, що підкреслює масштабність проєкту та його соціальну важливість як для модернізації освітньої інфраструктури, так і для забезпечення доступу учнів до сучасних методів навчання.

Серед типових недоліків, установлених під час використання коштів субвенції на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» також установлені факти нецільового використання коштів на суму майже 0,9 млн грн, зокрема придбання обладнання для початкових класів за рахунок коштів, передбачених для 7–9 класів та інших товарів, що не передбачені Порядком та умовам надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на

забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 №237 (далі — Порядок №237). Крім цього установлені непоодинокі випадки закупівлі неякісного або не у повній комплектації товару та придбання навчальної літератури на суму 0,3 млн грн, яка не була рекомендована МОН і не проходила апробацію.

Крім цього у ряді територіальних громад, зокрема у Вінницькій, Черкаській, Херсонській, Дніпропетровській, Чернівецькій, Львівській, Тернопільській та Харківській областях, зафіксовано недотримання умов співфінансування, що є прямим порушення вимог Порядку №237.

Іншим напрямом, який також підлягав державному фінансовому контролю, став підіндикатор «Укриття та безпечні умови в навчальних закладах», на реалізацію якого у 2024 р. було спрямовано на будівництво або капітальний ремонт укриттів у кількості 139 на суму понад 7,4 млрд грн, з них у вигляді субвенції на суму 2,4 млрд грн, у вигляді додаткової дотації — 5,0 млрд грн. Заходами державного фінансового контролю перевірено 56 укриттів у межах реалізації цього підіндикатора.

За результатами проведених заходів державного фінансового контролю у закладах, розташованих у Миколаївській, Дніпропетровській, Сумській, Чернігівській, Вінницькій та Харківській областях, в яких проводилось будівництво та капітальний ремонт укриттів, встановлено факти завищення обсягів виконаних робіт на суму

понад 18 млн грн. Такі порушення не лише свідчать про недотримання принципів раціонального та ефективного використання бюджетних коштів, а й можуть вплинути на безпеку, комфорт та доступність освітнього процесу для кожної дитини, особливо в умовах воєнного стану.

Окрім завищення вартості виконаних робіт в окремих випадках виявлено факти нецільового використання коштів додаткової дотації, яка спрямована на укриття. Зокрема під час перевірки закупівель в Державному підприємстві «Місцеві дороги Запорізької області», виявлено, що останнім спрямовано кошти додаткової дотації на розроблення проектної документації в сумі 1,4 млн грн, в той час як п. 4 Особливостей використання додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, на 2024 р. для облаштування безпечних умов у закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, які затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 11.09.2024 №1310, чітко визначе-

но, що додаткова дотація не може бути спрямована на розроблення, коригування чи проведення експертизи проектно-кошторисної документації.

Контролем також охоплено й підіндикатор «Якісне харчування», на впровадження якого у 2024 р. було спрямовано коштів в обсязі 1,3 млрд грн для придбання обладнання, створення та модернізацію (включно з реконструкцією і капітальним ремонтом) їдалень і харчоблоків у 154 закладах освіти. Заходами державного фінансового контролю охоплено 136 харчоблоків у межах реалізації цього підіндикатора.

Під час проведених заходів за використанням коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, спрямованої на придбання обладнання, створення та модернізацію (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдалень (харчоблоків) закладів загальної середньої освіти установлено факти завищення обсягів виконаних робіт у закладах, розташованих у Харківській, Житомирській, Миколаївській, Дніпропетровській, Сумській, Київській, Черкаській, Хмельницькій, Полтавській, Львівській, Івано-Франківській і Тернопільській на загальну суму близько 28 млн гривень.

Також увагу приділено аналізу робочих проектів в рамках модер-

нізації харчоблоків у закладах загальної середньої освіти, який засвідчив численні недоліки вимог Кодексу 4:2024 «Настанова з проектування при будівництві приміщень харчоблоків закладів дошкільної та загальної середньої освіти, дитячих закладів оздоровлення та відпочинку відповідно до моделей організації харчування», що регламентує проектування харчоблоків. При цьому недотримання вимог цього Кодексу, створює ризики для належної організації харчування та безпечного перебування учнів у навчальних закладах.

Для прикладу, Управління освіти Заліщицької міської ради (Тернопільська область), у своєму проєкті передбачило розміщення харчоблоку в цокольному приміщенні школи, що прямо суперечить вимогам п. 8.12 розд. 8 «Пожежна безпека» Кодексу, Кам'янецька сільська рада (Чернівецька область) взагалі не передбачила ряд обов'язкових робіт із забезпечення санітарно-гігієнічних умов та вентиляції, Відділ освіти Сторожинецької міської ради (Чернівецька область) не врахував належне забезпечення вентиляції, специфічні вимоги

до обладнання, а також придбав зокрема кухонне обладнання, яке не відповідає Кодексу, Відділ освіти, сім'ї, молоді та спорту Диканської селищної ради (Полтавська область) у своєму робочому проєкті окрім відсутності окремої припливної вентиляції для харчоблоку та обіднього залу, не передбачив встановлення важливих елементів, таких як теплоутилізатори, що є обов'язковими згідно із Кодексом.

Окремо проаналізовано реалізацію підіндикатора «Нові центри професійно-технічної освіти (ПТО) на основі потреб ринку у кваліфікованій робочій силі та відповідно до стандартів ефективного ПТО, згідно з новим законодавством про ПТО». У 2024 р. на реалізацію цього напрямку було спрямовано 549,0 млн грн у 88 закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Заходами державного фінансового контролю перевірено всі заклади, на базі яких планувалось створення навчально-практичних центрів.

Незважаючи на стратегічну важливість цього напрямку, встановлено факти неефективних управлінських рішень, так й інших системних недоліків під час реалізації заходів зі створення навчально-практичних центрів, оскільки із 88 запланованих НПЦ у 2024 р. фактично запрацювали лише шість. Основними причинами такої ситуації стало неефективне планування, недотримання умов співфінансування, інфраструктурна неготовність закладів, а також відсутність належного контролю з боку Міністерства

освіти і науки України як головного розпорядника бюджетних коштів.

Крім цього виявлено системні недоліки у процедурах закупівель та взаємодії з постачальниками. Зокрема окремих постачальників, які отримали десятки мільйонів гривень з державного бюджету, не вдалось знайти як за фактичними, так і за юридичними адресами, а обладнання, яке вони поставили, виявлялося неякісним або не відповідало умовам договорів.

Також у низці випадків встановлено, що після отримання обладнання та устаткування, деякі заклади освіти, як правило в той же день, передавали його на відповідальне зберігання цим же постачальникам, шляхом укладення так званих «договорів зберігання». Така практика призводила до ситуацій, коли гарантійні терміни втрачались ще до початку фактичної експлуатації зазначеного обладнання.

Особливо зухвалими виглядають випадки, коли окремі заклади, попри об'єктивну потребу у модернізації навчального процесу та оновленні матеріально-технічної бази, здійснювали закупівлю обладнання, що не відповідає сучасним вимогам. Так, одним із прикладів є Державний навчальний заклад «Запорізький політехнічний центр

професійно-технічної освіти», у якому за рахунок коштів субвенції у сумі 0,5 млн грн, було придбано обладнання, виготовлене ще у 1986–1987 рр. у СРСР.

Таким чином виявлена ситуація засвідчує необхідність перегляду підходів до управління у сфері освіти та налагодження системи внутрішнього контролю як передумова для ефективної реалізації реформ, забезпечення ефективного, раціонального, цільового використання коштів та досягнення стратегічних цілей.

Отже, реалізації інструменту Ukraine Facility, який розрахований на 2024–202 рр., став потужною основою для запуску масштабних реформ в Україні, спрямованих на відновлення країни, модернізацію інфраструктури, підвищення якості освіти, безпеки та соціально-економічного розвитку, а також на прискорення інтеграції до Європейського Союзу. Успіх реалізації цього Плану залежить від злагодженої роботи державних органів, місцевої влади, виконавців, контролюючих інституцій та міжнародних партнерів. Лише прозорість, доброчесність та ефективне управління, дасть змогу забезпечити сталість і результативність змін, які закладають фундамент європейського майбутнього України.

Джерела інформації

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Плану України» від 18.03.2024 №244-р.

2. Закон України «Про ратифікацію Рамкової угоди між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility» від 06.06.2024 № 3786-IX.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility» від 15.11.2024 №1318.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту» від 28.04.2023 №419.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання шкільних автобусів» від 28.04.2023 №418.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти» від 30.11.2016 №925.

7. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Особливостей використання додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, у 2024 році для придбання шкільних автобусів» від 11.09.2024 №1308.

8. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Особливостей використання додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, на 2024 рік для облаштування безпечних умов у закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти» від 11.09.2024 №1308.

9. Аудиторський звіт про результати державного фінансового аудиту виконання Міністерством освіти і науки України бюджетної програми «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти» від 09.07.2025 №000300-20/11.

10. Матеріали заходів державного фінансового контролю міжрегіональних територіальних органів Держаудитслужби.

Юлія Солянік,
заступник Голови Держаудитслужби

Ольга Поліщук,
директор Департаменту контролю у галузі освіти, науки, спорту та інформації

НЕОБХІДНІСТЬ ВРЕГУЛЮВАННЯ НА ЗАКОНОДАВЧОМУ РІВНІ ПИТАННЯ ПЕРЕВИКОРИСТАННЯ ЩОРІЧНИХ ВІДПУСТОК

Відповідно до ст. 82 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) і ст. 9 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР (далі — Закон «Про відпустки») визначають відпускний стаж, тобто стаж роботи, який надає право на щорічну основну відпустку.

Зміни, які відбулися у відпускнуому законодавстві наприкінці 2023 р. (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування надання та використання відпусток, а також інших питань» від 22.11.2023 № 3494-ІХ), суттєво змінили правила щодо врахування деяких відпусток без збереження зарплати до відпускнуго стажу. Відлуння тих змін триває і зараз, так як є необхідність чіткого законодавчого врегулювання питання у випадку, коли неоплачувана відпустка, яка не включається у відпускний стаж, надана після використання щорічної основної відпустки повної тривалості.

Так, відповідно до змін, з 24.12.2023 не зараховуються до стажу, що дає право на щорічну

основну відпустку, періоди відпусток без збереження зарплати:

- за згодою сторін через сімейні обставини (ч. 1 ст. 26 Закону «Про відпустки»);
- через воєнний стан (ч. 3 ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 №2136-ІХ);
- на час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру (ч. 3 ст. 26 Закону «Про відпустки»).

Слід зауважити, що відпустка без збереження зарплати за ч. 4 ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-ІХ, що надається працівникам, які перебувають за кордоном або набули статусу внутрішньо переміщеної особи, також не включається до стажу, що дає право на щорічну основну відпустку.

Також, відповідно до ст. 25 Закону «Про відпустки» не зараховується до відпускнуго стажу і обов'язкова відпустка без збереження зарплати для догляду за дитиною до 6, 16, 18 років.

Проте, інші відпустки без збереження зарплати, передбачені ст. 25 Закону «Про відпустки», зараховують до стажу, який дає право на щорічну основну відпустку.

Працівникам надають відпустку повної тривалості, якщо впродовж відпрацьованого робочого року, немає періодів, які не включаються до стажу, що дає право на надання щорічної основної відпустки.

Тривалість щорічної основної відпустки визначають розрахунковим шляхом (пропорційно відпрацьованому часу), якщо робочий рік відпрацьовано не повністю або ж протягом робочого року працівнику надавалася відпустка без збереження зарплати, тобто є періоди, які не включаються у відпускну стаж.

До завершення робочого року можна надавати щорічну відпустку повної тривалості. Але як вийти з ситуації, коли до кінця такого робочого року настануть події, які не включаються у відпускну стаж, а відпустка за робочий рік викори-

стана? Роботодавець не може відмовити працівнику в неоплачуваній відпустці тільки на підставі того, що це вплине на відпускну стаж. При тому, є неоплачувані відпустки, які не включаються у відпускну стаж, але які роботодавець зобов'язаний надати за заявою працівника, так наприклад, неоплачувана відпустка працівнику, який виїхав за межі території України або набув статусу внутрішньо переміщеної особи у період дії воєнного стану.

На практиці існує велика кількість випадків, коли роботодавець надає відпустку авансом. А наприкінці року, при проведенні відпускнуго контролю виявляється, що працівнику фактично надали більше днів щорічної основної відпустки, оскільки неоплачувана відпустка не включається до відпускнуго стажу.

У рамках закону працівнику надано певну кількість календарних днів оплачуваного відпочинку, на які він не мав право. Яка подальша дія?

Слід зауважити, що за законодавством вимагати повернення надміру виплачених відпускнух — немає підстав.

Свою позицію щодо щорічної відпустки, наданої авансом надали фахівці Міністерства економіки України в листі від 30.09.2024 №4701-05/71262-09. Основний висновок такий: якщо в поточному році працівнику надано щорічну відпустку повної тривалості, під час її розрахунку за наступний рік має бути зроблено перерахунок тривалості щорічної відпустки залежно від фактично відпрацьованих працівником днів, з урахуванням кількості днів відпустки, отриманої авансом.

Тобто, рекомендацію Мінекономіки слід трактувати так: при

наданні працівнику щорічної основної відпустки за наступний робочий рік, в наказі на відпустку треба зменшити кількість календарних днів наступної щорічної відпустки на кількість днів, що вже були використані працівником у поточному робочому році за той самий період, за який надається відпустка наперед.

Тобто, Мінекономіки вважає, що можна анулювати поняття «робочий рік, за який надається щорічна відпустка»?

Слід зазначити, що це лише рекомендація, адже на законодавчому рівні цей момент не врегульовано.

Відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону «Про відпустки» щорічну основну відпустку надають працівникам тривалістю не менш як 24 календарних дні за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору. Уточнимо, що робочий рік відлічується саме з дня фактичного виконання працівником трудових обов'язків.

Враховуючи вищезазначене, роботодавець при наданні щорічної відпустки за наступний робочий період, не має право зменшувати кількість календарних днів, оскільки працівник має право отримати за цей період повну кількість календарних днів відпустки.

Відповідно до ст. 22 Закону «Про відпустки» дозволяє проводити відрахування із заробітної плати лише за дні відпустки, що були надані в рахунок невідпрацьованої частини робочого року, лише в разі звільнення працівника (крім передбачених у ній випадків).

Підсумовуючи вищевикладене, питання тривалості щорічної основної відпустки, наданої авансом потребує врегулювання на законодавчому рівні, а саме:

- частину першу ст. 6 Закону «Про відпустки» викласти в наступній редакції: щорічна основна відпустка надається працівнику тривалістю не менш як 24 календарних дні, якщо він відпрацював не менше 12 місяців без урахування часу перебування у відпустках без збереження зарплати за ст. 25 і 26 цього Закону, ч. 3 і 4 ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 №2136-IX;

АБО

- абзац перший ст. 22 Закону «Про відпустки», який дозволяє проводити відрахування із заробітної плати лише за дні відпустки, що були надані в рахунок невідпрацьованої частини робочого року, тільки в разі звільнення працівника, доповнити реченням відповідного змісту: «У разі використання більшої кількості календарних днів, на яку працівник не мав право, у попередньому робочому році за той самий період, за який надається щорічна основна відпустка у поточному робочому році, в наказі на відпустку, проводити відрахування кількості календарних днів за попередній робочий рік».

Наталія Краснова,
головний державний аудитор
відділу державного фінансового
аудиту діяльності суб'єктів
господарювання Департаменту
контролю в галузі оборони, в
правоохоронних органах та органах
влади

Тетяна Марчук,
директор Департаменту
контролю в галузі оборони, в
правоохоронних органах
та органах влади

МАНІПУЛЯЦІЇ З МЕЖАМИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ЯК МЕХАНІЗМ ОБХОДУ АУКЦІОННИХ ПРОЦЕДУР

Питання приватизації об'єктів комунального майна та подальшого оформлення прав на земельні ділянки, на яких вони розміщені, залишається актуальним для багатьох громад. Особливої уваги вимагають ситуації, коли об'єкти нерухомості виокремлюються з майнових комплексів, розташованих на одній земельній ділянці без попередньо оформленого її поділу. Один із таких прикладів — приватизація окремих приміщень торгових павільйонів на території ринку, що знаходиться на балансі міського комунального підприємства.

В ході реалізації механізму малої приватизації відповідно до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» виникають питання щодо порядку оформлення земельних ділянок, необхідних для обслуговування придбаних об'єктів нерухомості.

Проведеним заходом державного фінансового контролю встановлено, що земельні ділянки під приватизованими приміщеннями на момент їх продажу не були сформовані в окремі кадастрові об'єкти. А під час подальшої розробки проєктів землеустрою враховано не лише потреби для обслуговування придбаних об'єктів нерухомого майна, а й додаткові комерційні елементи (торгові намети, автопавільйони), які не перебували у власності покупця.

Здійснена міською радою процедура приватизації нерухомого майна — двох торгових павільйонів:

- приватизація приміщень торгових павільйонів відбулася відповідно до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна»;
- продаж комунального майна проведено на підставі відпо-

відних рішень міської ради, зокрема щодо включення таких об'єктів до переліку об'єктів комунальної власності територіальної громади, що підлягають приватизації шляхом аукціону;

- стартові ціни визначені на основі ринкової оцінки, проведеної суб'єктом оціночної діяльності, рецензованої іншим суб'єктом;
- продаж проведено через електронну систему Prozorro.Sale без умов;
- переможцем аукціонів стало товариство з обмеженою відповідальністю (далі — ТОВ), з яким укладено договори купівлі-продажу;
- кошти від відчуження майна надійшли до бюджету міської територіальної громади (бюджету розвитку).

Так, у 2023 р. ТОВ придбало через електронні аукціони два невеликі приміщення площею 10,9 і 11 м², відповідно, які розташовувалися на території ринку, що знаходиться на балансі міського комунального підприємства.

Попередньо приміщення торгових павільйонів на підставі Висновку щодо технічної можливості поділу об'єкта нерухомого майна, виданого відповідним уповноваженим суб'єктом, виокремлено із комплексу торгових павільйонів ринку в окремі самостійні об'єкти нерухомого майна та виготовлено на них Технічні паспорти.

Як встановлено заходом державного фінансового контролю відчужені об'єкти малої приватизації поряд з іншим комунальним майном ринку були розміщені на одній сформованій земельній ділянці площею 1,5860 га, яка перебувала у постійному користуванні комунального підприємства та цільове призначення якої — для будівництва та обслуговування адміністративних будинків, офісних будівель компаній, які займаються підприємницькою діяльністю, пов'язаною з отриманням прибутку.

Після приватизації та реєстрації прав власності новий власник нерухомого майна звернувся до міської ради щодо оформлення прав на землю.

Статус земельної ділянки під приватизованими об'єктами:

- на момент приватизації нерухомого майна відчужені об'єкти поряд з іншим комунальним майном ринку, зокрема комплексом торгових павільйонів, були розміщені на земельній ділянці площею 1,5860 га, яка перебувала на праві постійного користування у комунальному підприємстві;
- поділ (формування окремих кадастрових об'єктів) земельної ділянки площею 1,5860 га для обслуговування викуплених об'єктів нерухомості не здійснено.

Відповідно до ст. 791 Земельного кодексу України формування зе-

мельної ділянки полягає у визначенні земельної ділянки як об'єкта цивільних прав. Формування земельної ділянки передбачає визначення її площі, меж та внесення інформації про неї до Державного земельного кадастру.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Державний земельний кадастр» державна реєстрація земельної ділянки — внесення до Державного земельного кадастру передбачених цим Законом відомостей про формування земельної ділянки та присвоєння їй кадастрового номера.

Порядок надання земельних ділянок для обслуговування викуплених приміщень повинен здійснюватися у відповідності до ст. 120 Земельного кодексу України та ст. 377 Цивільного кодексу України, як власнику об'єкта нерухомого майна, яке розташоване на такій земельній ділянці. Перехід майнових прав до іншої особи зумовлює перехід до неї і прав на ту частину земельної ділянки, на якій безпосередньо розташований відповідний об'єкт нерухомості, та частину земельної ділянки, яка необхідна для його обслуговування.

Тобто, у відповідності до ст. 791 Земельного кодексу України, для обслуговування об'єктів нерухо-

мості площею 10,9 і 11 м², придбаних ТОВ, необхідно було за згодою користувача земельної ділянки площею 1,5860 га (комунального підприємства), виготовити технічну документацію щодо поділу (об'єднання) земельних ділянок, для обслуговування викуплених об'єктів нерухомості.

Натомість за ініціативи директора комунального підприємства міською радою надано дозвіл на внесення змін в проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки для будівництва та обслуговування будівель ринкової інфраструктури площею 1,5860 га, в частині зміни конфігурації земельної ділянки без зміни площі.

На підставі розробленої технічної документації щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) внесено виправлення відомостей до Державного земельного кадастру, а саме, виправлення відомостей про координати поворотних точок меж зазначеної земельної ділянки.

Внаслідок зміни конфігурації земельної ділянки, викуплені ТОВ два торгові павільйони стали розміщуватись на несформованих земельних ділянках комунальної форми власності, що в подальшому дало змогу сформувати дві земельні ділянки площею 0,0385 і 0,1363 га.

В матеріалах виготовлених Проектів землеустрою наявні Розрахунки потреби площі земельної ділянки для обслуговування наведених вище двох торговельних павільйонів.

Із змісту розрахунків слідує, що вони розроблені виходячи із Генерального плану забудови міста, згідно якого земельні ділянки,

на яких розміщені викуплені ТОВ приміщення, перебувають у межах території, яка за функціональним призначенням визначена як ринок, і з урахуванням п. 33 і 35 додатка Е4 «Площі земельних ділянок установ та організацій громадського обслуговування» державних будівельних норм ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».

Як зазначено в Розрахунках кожен з двох торговельних павільйонів, що на праві власності належить ТОВ, розрахований на одне торгове місце.

Генеральним планом міста на земельній ділянці, прилеглій до викуплених ТОВ приміщень, також передбачено встановлення (проекти) 22 пересувних торгових наметів на 22 торгових місця і десять автопавільйонів торгівлі з автомобілів на 20 торгових місць.

Таким чином потреба в площі земельної ділянки для викуплених двох невеликих приміщень на два торгові місця розрахована на 44 торгових місця (викуплені два торговельні павільйони + 42 торгові місця, які лише запроектовані до встановлення).

Враховуючи вищенаведене проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок площею 0,0385 і 0,1363 га розроблені не виключно для обслуговування викуплених ТОВ приміщень, а враховують параметри торгових наметів та автопавільйонів торгівлі з автомобілів (додаткові комерційні елементи), що не перебували у власності покупця.

Основний постулат Земельного кодексу України щодо продажу землі — продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності здійснюється на конкурентних засадах.

Частиною 1 ст. 134 Земельного кодексу України визначено, що земельні ділянки державної чи комунальної власності або права на них (оренда, суперфіцій, емфітевзис), у тому числі з розташованими на них об'єктами нерухомого майна державної або комунальної власності, підлягають продажу окремими лотами на конкурентних засадах (земельних торгах), крім випадків, встановлених частиною другою цієї статті.

Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 134 Земельного кодексу України не підлягають продажу на конкурентних засадах (земельних торгах) земельні ділянки державної чи комунальної власності або права на них у разі розташування на земельних ділянках об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб.

Отже, чинне законодавство передбачає можливість продажу, передачі у користування земельної ділянки без проведення земельних торгів у разі розташування на ній об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, а щодо інших земельних ділянок право користування підлягає продажу окремими лотами на конкурентних засадах.

Таким чином, прийняття рішень щодо зміни конфігурації земельної ділянки площею 1,5860 га без врахування наявності на ній об'єктів нерухомості комунальної власності призвело до розміщення проданого в подальшому такого майна на несформованих земельних ділянках; дало змогу сформулювати дві земельні ділянки площею 0,1363 і 0,0385 га не виключно для обслуговування викуплених ТОВ примі-

щень, а з врахуванням параметрів торгових наметів та автопавільйонів торгівлі з автомобілів, що не перебували у власності останнього; та, як наслідок, на порушення норм чч. 1 і 2 ст. 134 Земельного кодексу України призвело до відчуження цих земельних ділянок на неконкурентних засадах.

Зазначена ситуація демонструє порушення та сумнівні операції у сфері земельних відносин:

1. Відсутність сформованої земельної ділянки під нерухомим майном, що підлягає приватизації. Прийняті рішення щодо зміни конфігурації земельної ділянки, а не її поділу, призвели до розміщення приватизованих об'єктів нерухомого майна на несформованих земельних ділянках, дало змогу сформувати земельні ділянки не лише для обслуговування викуплених приміщень, а й подальшого розширення комерційної діяльності покупця;

2. Проекти землеустрою враховують не лише об'єкти у власності. Земельні ділянки для обслуговування торгових павільйонів фактично включали простір для майбутньої підприємницької діяльності, не пов'язаної із вже при-

дбаною нерухомістю, що суперечить ст. 120 Земельного кодексу України та ст. 377 Цивільного кодексу України.

3. Порушення принципу обґрунтованого землекористування. Надмірна площа земельних ділянок, яка не обґрунтована реальними параметрами викуплених об'єктів нерухомості, свідчить про намір отримання додаткових територій поза межами правової підстави.

4. Уникнення конкуренції. Зважаючи на те, що розміри ділянок сформовано без врахування межі (площі) об'єктів власності, їх приватизація мала б здійснюватися шляхом проведення аукціону, що передбачено ст. 134 Земельного кодексу України.

Отже, перед приватизацією необхідно обов'язково формувати земельну ділянку з внесенням її меж та площі до Державного земельного кадастру, при цьому розмір такої ділянки має відповідати виключно обґрунтованим потребам обслуговування об'єкта нерухомості, а будь-яка площа, що перевищує цю норму, має надаватися виключно через прозорі земельні торги з метою забезпечення конкуренції та запобігання зловживанням.

Юрій Шулюк,
заступник начальника
управління — начальник
відділу контролю за місцевими
бюджетами Управління Західного
офісу Держаудитслужби
в Тернопільській області

ПОРУШЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ МЕДИЧНИХ ГАРАНТІЙ: РЕЗУЛЬТАТИ РЕВІЗІЙ НА ДНІПРОПЕТРОВШИНІ

За результатами заходів державного фінансового контролю, проведених Східним офісом Держаудитслужби.

Вже понад п'ять років в Україні діє Програма державних гарантій медичного обслуговування населення (далі — Програма медичних гарантій, Програма), яка є ключовим механізмом фінансування охорони здоров'я.

Програма медичних гарантій — це перелік медичних послуг та ліків, які держава гарантує українцям безоплатно. Оплачує ці медичні послуги для громадян Національна служба здоров'я України (далі — НСЗУ) напряду лікарням, укладаючи з ними договір.

Через Програму забезпечуються державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення, зокрема, безоплатне надання громадянам визначеного переліку медичних послуг і лікарських засобів за рахунок коштів державного бюджету, що спрямовуються до НСЗУ.

Заклади охорони здоров'я є надавачами медичних послуг, у тому

числі передбачених Програмою медичних гарантій, оплата яких здійснюється НСЗУ відповідно до укладених договорів та додатків до них.

Програма складається з пакетів медичних послуг, які охоплюють усі види та рівні медичної допомоги.

Фінансування в межах Програми медичних гарантій базується на принципі оплати за фактично надані медичні послуги.

Такий підхід забезпечує прозорість використання бюджетних коштів та орієнтує заклади охорони здоров'я на реальні потреби пацієнтів.

Оплата медичних послуг за Програмою відбувається на основі інформації, яку надавач послуг вносить до електронної системи охорони здоров'я (далі — звіти ЕСОЗ).

ДОВІДКОВО. Правові відносини у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій регулюються, зокрема, законами України

Audit

«Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 №2801-XII зі змінами, «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 №2168-VIII зі змінами та прийнятими на їх основі актами Уряду, наказами Міністерства охорони здоров'я України.

Зокрема, Порядок реалізації програми державних медичних гарантій медичного обслуговування населення у I кварталі 2021 р., затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.02.2020 №65, 2021 — постановою від 15.02.2021 №133, 2022 — постановою від 29.12.2021 №1440, 2023-му — постановою від 27.12.2022 №1464 та у 2024 р. — постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 №1394 (далі — Порядки).

Порядки реалізації програми державних медичних гарантій медичного обслуговування населення визначають особливості реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у певний період.

РЕЗУЛЬТАТИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ ПРОГРАМИ МЕДИЧНИХ ГАРАНТІЙ

З метою здійснення фінансового контролю у галузі охорони здоров'я упродовж 2025 р. аудиторами Дніпропетровщини проведено заходи державного фінансового контролю на шести підприємствах — надавачах медичних послуг, які мають укладені договори з НСЗУ.

Фінансові порушення встановлено на п'яти з них.

Загалом контролем охоплено 2,7 із 5,5 млрд грн, отриманих цими підприємствами від Національної служби здоров'я України.

За результатами проведених заходів державного фінансового контролю встановлено фінансових порушень на загальну суму 21,3 млн грн, у тому числі зайво отримано коштів від НСЗУ на суму 5,9 млн гривень.

Фінансові порушення встановлено по чотирьох пакетах Програми медичних гарантій.

Далі — про чинники, які призвели до оплати Національною службою здоров'я України медичних послуг, фактично не наданих закладами охорони здоров'я.

За пакетом №35 «Ведення вагітності в амбулаторних умовах» зафіксовано випадки, коли НСЗУ оплатила медичні послуги, що фактично не були надані закладами охорони здоров'я.

Комунальне підприємство «Апостолівська міська лікарня» Апостолівської міської ради.

Під час ревізії було здійснено порівняльний аналіз даних, вне-

сених до «Індивідуальної картки вагітної та породіллі», яка заповнюється на кожну пацієнтку, що звернулася до жіночої консультації з метою збереження вагітності. Отримана інформація зіставлялася з відомостями, зазначеними у звітах про обсяг наданих медичних послуг, а також з даними, внесеними до електронної системи охорони здоров'я (далі — ЕСОЗ).

Встановлено, що за період з 01.01.2022 по 30.06.2025 кількість пролікованих випадків, зазначених у звітах про обсяг наданих медичних послуг та внесених до електронної системи охорони здоров'я, становить 1383, тоді як згідно з даними облікових карток фактично надано 1186 медичних послуг.

Отже, за пакетом медичних послуг №35 «Ведення вагітності в амбулаторних умовах» встановлено факт внесення в ЕСОЗ інформації про проліковані випадки, які не підтверджені медичною документацією, що призвело до оплати НСЗУ фактично ненадані підприємством послуги з амбулаторного ведення вагітності за період з 01.01.2022 по 30.06.2024 у кількості 197 послуг на загальну суму 154,2 тис. гривень.

Комунальне підприємство «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І. І. Мечникова» Дніпропетровської обласної ради».

Аналогічно, за період з 01.01.2022 по 30.09.2024 до ЕСОЗ внесено ін-

формацію про надання 1682 медичних послуг, згідно з документацією фактично надано — 1189 послуг.

Внаслідок цього Національною службою здоров'я України безпідставно оплачено 493 медичні послуги з амбулаторного ведення вагітності, які фактично не надані підприємством, на загальну суму 379,3 тис. грн бюджетних коштів.

За пакетом медичних послуг №3 «Хірургічні операції дорослим та дітям у стаціонарних умовах».

Комунальне некомерційне підприємство «Жовтоводська міська лікарня» Жовтоводської міської ради.

Відповідно до додатку №3 до договору з НСЗУ за пакетом медичних послуг «Хірургічні операції в стаціонарних умовах», серед спеціальних умов передбачено обов'язкове забезпечення надавачем медичних послуг лікарськими засобами, медичними виробами та витратними матеріалами відповідно до Національного переліку основних лікарських засобів та галузевих стандартів охорони здоров'я.

У ході ревізії проведено аналіз відповідності між фактично здійсненими оперативними втручаннями та обсягами закуплених медичних виробів. Встановлено, що у 2024 р. підприємством проведено 26 оперативних втручань з ендопротезування. Водночас, за дани-

ми бухгалтерського обліку, факт поставки ендопротезів на баланс підприємства не підтверджено, що свідчить про недотримання вимог чинного законодавства щодо обліку медичних виробів.

Порушення виявлено шляхом аналізу медичної документації, звітів про проліковані випадки, інвентаризаційних описів, даних про оприбуткування ендопротезів, витратних матеріалів та лікарських засобів, необхідних для надання відповідних послуг.

У результаті відсутності підтвердження закупівлі медичних виробів, підприємство необґрунтовано отримало з коштів НСЗУ 926,2 тис. грн за надані медичні послуги.

Комунальне підприємство «Апостолівська міська лікарня» Апостолівської міської ради.

Під час аналізу медичної документації, зокрема, «Журналів запису амбулаторних операцій» та «Журналів запису оперативних втручань у стаціонарі», аудиторами виявлено невідповідності з інформацією, поданою у звітах про обсяг наданих медичних послуг та внесеною до ЕСОЗ за пакетом медичних послуг №3.

Так, встановлено, що у 2023 р. кількість пролікованих випадків, відповідно до звітів та даних ЕСОЗ становила 746, тоді, як згідно з медичною документацією — 578.

Таким чином, через внесення до ЕСОЗ інформації про проліковані випадки, які не підтверджені первинною медичною документацією, підприємством було безпідставно отримано оплату за 168 фактично ненаданих послуг на загальну суму майже 1,7 млн гривень.

Комунальне підприємство «Верхньодніпровська центральна міська лікарня» Верхньодніпровської міської ради».

У ході ревізії встановлено, що в період перепрофілювання закладу для госпіталізації пацієнтів з COVID-19 надавання медичних послуг у межах Програми медичних гарантій за пакетом №3 «Хірургічні операції дорослим і дітям у стаціонарних умовах» фактично не здійснювалось.

Це підтверджується відсутністю відповідної медичної документації та змінами до штатного розпису.

Попри це, підприємством до НСЗУ було подано звітність про нібито виконані медичні послуги.

На підставі такої недостовірної інформації Національною службою здоров'я України було здійснено оплату в сумі 1,6 млн гривень.

За пакетом медичних послуг №50 «Забезпечення збереження кадрового потенціалу для надання медичної допомоги».

Комунальне некомерційне підприємство Кам'янської міської ради «Міська лікарня швидкої медичної допомоги».

Пакет №50 передбачає забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із залученням лікарів-інтернів.

Законодавством встановлено, що кошти, які отримуються закладами охорони здоров'я від НСЗУ за цим пакетом медичних послуг, можуть бути використані виключно для виплати заробітної плати з нарахуваннями.

Фактична вартість за цим пакетом за місяць дорівнює сумі фактично нарахованої місячної заробітної плати лікарям-інтернам.

Під час ревізії проведено аналіз табелів обліку робочого часу, особистих карток працівників та відомостей нарахування та виплати заробітної плати для визначення фактичного відпрацювання робочого часу лікарями-інтернами, за яких отримано кошти від НСЗУ.

Аудиторами встановлено, що до звітів ЕСОЗ включено недостовірну інформацію щодо часу надання лікарями-інтернами медичних послуг, а саме: оплати заробітної плати за час перебування у відпустках та на лікарняному.

Зазначене призвело до порушення норм чинного законодавства та зайвого отримання підприємством протягом 2022–2024 рр. коштів від НСЗУ на загальну суму 368,3 тис. гривень.

Такі ж самі порушення задокументовано у комунальному некомерційному підприємстві «Жовтоводська міська лікарня» Жовтоводської міської ради та комунальному підприємстві «Верхньодніпровська центральна міська лікарня» Верхньодніпровської міської ради».

За ненадані медичні послуги підприємствами безпідставно отримано від НСЗУ кошти в сумі 180,4 і 8,2 тис. грн., відповідно.

За пакетом медичних послуг №53 «Реабілітаційна допомога дорослим та дітям в стаціонарних умовах».

Комунальне некомерційне підприємство Кам'янської міської ради «Міська лікарня швидкої медичної допомоги.

Відповідно до постанови КМУ «Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я» від 03.11.2021 №1268 мультидисциплінарною реабілітаційною командою розробляється в електронній формі індивідуальний реабілітаційний план.

Згідно з вимогами договору за пакетом №53, надання реабілітаційної допомоги вимагає комплексного підходу, зокрема, обов'язкового проведення первинного, проміжного та заключного обстеження пацієнта лікарем з фізичної та реабілітаційної медицини, іншими спеціалістами та фахівцями мультидисциплінарної реабілітаційної команди. Також має бути розроблений персоналізований реабілітаційний план і програма терапії з подальшим контролем виконання.

На підставі результатів реабілітаційного обстеження особи, яка потребує реабілітації, реабілітаційна команда визначає мету та завдання реабілітації, комплекс заходів, необхідних для їх досягнення, і є сукупністю електронних записів за усіма реабілітаційними циклами.

За результатами первинного реабілітаційного обстеження формується другий розділ індивідуаль-

ного реабілітаційного плану, що визначає мету, завдання, орієнтовні строки стаціонарної реабілітації, перелік заходів та необхідні ресурси. Після його затвердження кожен залучений фахівець самостійно складає, реалізує і оцінює програму реабілітаційної терапії в межах своєї компетенції.

Одночасно визначається потреба у допоміжних засобах реабілітації, медичних виробках.

Встановлено, що в закладі відсутній кабінет асистивних технологій, передбачений вимогами МОЗ до організації стаціонарного реабілітаційного відділення.

Такий кабінет має забезпечувати осіб з обмеженнями функціонування допоміжними засобами реабілітації, включаючи їх підбір, налаштування, навчання користуванню та тимчасове безоплатне користування.

Крім того, протягом червня-серпня 2023 р. за пакетом №53 проведено реабілітацію 32 пацієнтам, з яких НСЗУ оплатило 30 послуг, що відповідали умовам щодо тривалості лікування.

Аналізом медичної документації підтверджено відсутність індивідуальних планів реабілітації

та складу мультидисциплінарних команд.

Такі порушення стали підставою для необґрунтованої оплати НСЗУ 30 медичних послуг на суму 593,1 тис. гривень.

Вжитими заходами аудиторами Східного офісу Держаудитслужби забезпечено усунення порушень на загальну суму 15,2 млн гривень.

До державного бюджету повернуто 2,4 млн грн, які були отримані підприємствами від НСЗУ за фактично ненадані медичні послуги.

Матеріали ревізій скеровано до правоохоронних органів для відповідного реагування.

За результатами їх розгляду відкрито одне кримінальне провадження, а матеріали двох інших заходів державного фінансового контролю долучено до вже існуючих проваджень.

У підсумку слід зазначити, що відсутність належного внутрішнього контролю з боку керівників закладів охорони здоров'я за достовірністю інформації та документації, яка вносилася до електронної системи охорони здоров'я, спричинила оплату Національною службою здоров'я України медичних послуг, які фактично не були надані.

Така практика не лише порушує принцип ефективного використання бюджетних коштів, а й підриває довіру до механізмів державного фінансування системи охорони здоров'я.

Валентин Довгий,
начальник Східного офісу
Держаудитслужби

ЗАСОБИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

У своїй практиці аудитори дедалі частіше зустрічають фінансово-господарські операції об'єктів контролю, пов'язані із закупівлею послуг зі створення чи супроводу засобів інформатизації, у зв'язку з чим виникають численні питань щодо здійснення видатків на забезпечення цих процесів.

В цій статті обговоримо окремі аспекти, пов'язані як із поняттями засоби інформатизації, так і із їх придбанням.

Базовою нормативною для розуміння природи утворення засобу інформатизації є закони України «Про Національну програму інформатизації», «Про електронні комунікації», «Про авторське право і суміжні права», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів» від 12.08.2009 №869 (чинна до 27.02.2025) і «Деякі питання створення, адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації» від 21.02.2025 №205

(прийшла на заміну постанові КМУ від 12.08.2009 №869).

Отже, засіб інформатизації — це комп'ютери, електронно-обчислювальна техніка, програмні продукти, інформаційні системи або їх окремі елементи, електронні комунікаційні мережі, що використовуються для реалізації інформаційно-комунікаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології — це результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік та послідовність виконання операцій для збирання, обробки, накопичення та використання інформаційної продукції, надання інформаційних послуг.

Статтею 2 Закону України «Про Національну програму інформатизації» встановлено, що програми, завдання, проекти та роботи з інформатизації, які спрямовані на створення, розвиток, інтеграцію та підтримку інформаційно-комунікаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційно-кому-

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ

нікаційних технологій, передбачають придбання засобів інформатизації з метою забезпечення діяльності замовників, виконуються як складові Національної програми інформатизації.

Замовниками виступають:

- органи державної влади, правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування, об'єднання територіальних громад;
- Пенсійний фонд України, цільові страхові фонди із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, медичного страхування та страхування на випадок безробіття;
- юридичні особи — підприємства, установи та організації, крім зазначених вище, та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або об'єднаної територіальної громади, за наявності одного з таких критеріїв:
 - юридична особа повністю або частково утримується/фінансується за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, є розпорядником або одержувачем бюджетних коштів;

– органи державної влади, органи місцевого самоврядування або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юридичної особи;

– у статутному капіталі юридичної особи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків.

Отже, для придбання засобів інформатизації з метою забезпечення діяльності замовників треба прийняти участь у виконанні Національної програми інформатизації.

Для цього замовники подають до Генерального замовника (це Міністерство цифрової трансформації України) інформацію про створення, розвиток, інтеграцію та підтримку, незалежно від джерел фінансування, інформаційно-комунікаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій, крім інформації, пов'язаної із забезпеченням національної безпеки і оборони, що становить державну таємницю, разом із проектом договору про закупівлю товарів, робіт і послуг, інформацією про технічні, якісні та інші характеристики предмета закупівлі або технічне завдання, обґрунтування завдання, проекту, робіт з інформатизації Національної програми інформатизації, погодження Адміністрації Держспецзв'язку для завдань, проектів, робіт з інформатизації, які належать до сфери національної безпеки і оборони, потребують здійснення заходів із створення або модернізації об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, захисту інформації та кіберзахисту.

Ці матеріали розглядаються науково-технічною (експертною) радою згідно з Порядком проведення експертизи Національної програми інформатизації та її складових, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2024 №119.

Результатом розгляду є один з трьох видів висновків науково-технічної (експертна) ради, зокрема: об'єкт експертизи оцінюється позитивно, об'єкт експертизи не повною мірою відповідає вимогам законодавства, нормативно-технічних документів або тенденціям науково-технічного розвитку або об'єкт експертизи оцінюється негативно.

Завдання Національної програми інформатизації на 2022–2024 рр., затверджені постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 №2360-IX містять багато цікавих та складних заходів, частина з яких вже реалізована.

Незабаром нас чекає впровадження технологій штучного інтелекту, побудова інфраструктури для розвитку штучного інтелекту та робототехніки, створення системи статистичних метаданих та автоматизованої підсистеми якості статистичних метаданих, гармонізованої з урахуванням європейського стандарту — Єдиної інтегрованої структури статистичних метаданих, оцифрування партитур творів українських

композиторів, формування фонду нотної спадщини українських композиторів з метою задоволення потреб вітчизняних та іноземних виконавців музичних творів, створення мобільного застосунку для вивчення української мови «Моя мова» та багато інших нересічних проєктів.

У Єдиній інформаційній системі обліку Національної програми інформатизації, за посиланням <https://npi.gov.ua/ua/plugins/npi/>, можна здійснити пошук проєктів.

Положення про Єдину інформаційну систему обліку Національної програми інформатизації затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 №1400.

Власником Єдиної системи та виключних майнових прав інтелектуальної власності на її програмне забезпечення є держава в особі Мінцифри.

Держателем Єдиної системи та володільцем інформації, обробка якої здійснюється в Єдиній системі, є Мінцифри.

Отже, у разі потреби в отриманні інформації, яка міститься у цьому реєстрі, необхідно звернутись із відповідним запитом до Міністерства цифрової трансформації України.

Варто зазначити, що частиною першою ст. 48 Бюджетного кодексу України встановлено, що розпорядники бюджетних коштів

беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами, а щодо завдань (проектів) Національної програми інформатизації — після їх погодження з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації.

Під час вивчення змісту узятих бюджетних зобов'язань варто звернути увагу на дотримання об'єктом контролю Обов'язкових вимог до створення (модернізації, модифікації, розвитку), адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2025 №205, які визначають загальні умови, зміст і перелік заходів під час створення (модернізації, модифікації, розвитку), адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації. Їх дія поширюється на заходи із створення (модернізації, модифікації, розвитку), адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації, які спрямовані на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування.

Умови договору про надання послуг та (або) виконання робіт із створення (модернізації, модифікації розвитку) засобу інформатизації, повинні визначати:

- етапи виконання робіт та (або) надання послуг;
- умови використання засобу інформатизації, що надається для модернізації, модифікації або розвитку для програмного продукту. Умови використання засобу інформатизації для іншого засобу інформатизації застосовуються у разі потреби;
- вимоги щодо якості виконаних робіт та (або) наданих послуг відповідно до умов технічних вимог до створення (модернізації, модифікації, розвитку) засобу інформатизації та (або) технічного завдання на створення (модернізацію, модифікацію, розвиток) засобу інформатизації;
- гарантійний строк на засіб інформатизації або його компоненти та умови гарантійного обслуговування;
- умови та способи використання замовником створеного засобу інформатизації як об'єкта права інтелектуальної власності;
- умови передання майнових прав інтелектуальної власності на створений засіб інформатизації (застосовується, якщо створений засіб інформатизації є об'єктом права інтелектуальної власності);
- порядок впровадження засобу інформатизації на об'єкті інформатизації замовника та (або) в інфраструктурі технічного адміністратора засобу інформатизації та (або) надавача хмарних послуг чи центру обробки даних (у разі потреби);

- умови надання технічної підтримки засобу інформатизації та користувачів (у разі потреби).

Технічні вимоги до створення (модернізації, модифікації, розвитку) засобу інформатизації або технічна специфікація до предмета закупівлі, календарний план виконання робіт та (або) надання послуг, розрахунок вартості з надання послуг або виконання робіт є обов'язковими додатками до договору з надання послуг та (або) виконання робіт із створення (модернізації, модифікації розвитку) засобу інформатизації.

Отже, під час дослідження операцій фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю доцільно перевіряти дотримання вимог згаданого законодавства.

Окрім цього, розвиток заходів з інформатизації відбувається швидкими темпами.

За пів року існування «Обов'язкових вимог» до них вже декілька разів вносились зміни, зокрема, нещодавно постановою від 15.07.2025 №893 Уряд змінив окремі вимоги до процесів, які прокоментував наступним чином: «змінюється підхід до створення та розвитку державних інформаційних систем. Нові правила роблять процес прозорішим, швидшим та доступнішим для українського ІТ-бізнесу.

Головними змінами є:

- спрощення документообігу — замість купи паперів лише два документи: технічні вимоги та технічне завдання. Скасована обов'язкова розробка робочої та експлуатаційної документації, що заощадить місяці роботи;
- відмова від застарілих стандартів СРСР — впроваджено перехід на сучасні міжнародні стандарти ISO та IEEE;

- покращено кібербезпеку — замість громіздких та застарілих комплексних систем захисту інформації (КСЗІ) будуть сучасні системи інформаційної безпеки (СІБ);

- дозволено ведення документації в електронному вигляді — використовувати відкритий код та хмарні технології;

- заборонено укладання ліцензійних договорів з виплатою роялті за державні послуги — унеможливлено вендорлок (прив'язка до одного розробника) та відкрито ринок для більшої кількості компаній».

Отже, цифровізація процесів діяльності об'єктів контролю та пов'язані з її проведенням заходи з розробки, придбання, модернізації, технічного супроводу тощо засобів з інформатизації мають суттєвий вплив на результати фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю, досягнення мети та цілей державної політики та якості життя громадян в нашій країні.

Наразі ми спробували зосередити Вашу увагу на загальних контурах та сподіваємось, що ця інформація буде корисною.

Іван Ємельянов,

заступник начальника відділу державного фінансового аудиту в галузі оборони Департаменту контролю в галузі оборони, в правоохоронних органах та органах влади

Тетяна Марчук,

директор Департаменту контролю в галузі оборони, в правоохоронних органах та органах влади

УРЯДОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ПРО ПІДВИЩЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОСАДОВЦІВ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Шістнадцятого липня 2025 року в офіційному виданні «Голос України» опублікований Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення» від 17 червня 2025 року № 4496-IX (далі – Закон). 17 липня 2025 року Закон набув чинності.

Закон підвищив поріг для адміністративної та кримінальної відповідальності посадовців за недостовірне декларування.

Так, внесеними змінами адміністративна відповідальність за статтею 1726 КУпАП «Порушення вимог фінансового контролю» настає, якщо посадовець зазначив у декларації недостовірні відомості про майно чи інші об'єкти декларування, розбіжність у вартості яких становить від 150 до 750 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (раніше було від 100 до 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб).

Кримінальна відповідальність за частиною першою статті 3662 Кримінального кодексу України (далі – КК) за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації особи, уповноваженої на ви-

конання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України «Про запобігання корупції» настає, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 750 до 2500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (раніше було від 500 до 2000). При цьому карається штрафом від чотирьох тисяч до шести тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (раніше був штраф від трьох тисяч до чотирьох тисяч).

Відповідальність за частиною другою цієї статті настає, якщо відомості в декларації відрізняються від достовірних на суму понад 2500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (раніше було понад 2000). При цьому штраф збільшено – було від чотирьох тисяч до п'яти тисяч, а стало від шести тисяч до восьми тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Законом внесені зміни до статті 3685 КК про незаконне збагачення та визначено, що настає відповідальність, якщо набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких більше ніж на три тисячі (раніше було – 6500) прожиткових мінімумів для працездатних осіб перевищує її законні доходи.

Внесені зміни також до Кримінального процесуального кодексу України, зокрема у розділі XI «Перехідні положення» доповнено пункт 209 такою нормою:

«Досудове розслідування кримінальних правопорушень, відомості щодо яких внесені до Єдиного реєстру досу-

дових розслідувань та які перебувають у провадженні Національного антикорупційного бюро України або Бюро економічної безпеки України станом на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення", продовжують здійснювати детективи Національного антикорупційного бюро України або Бюро економічної безпеки України відповідно до вимог цього Кодексу».

Також доповнено пунктом 2010 такого змісту:

«Судове провадження стосовно обвинуваченого у вчиненні тяжкого та/або особливо тяжкого корупційного кримінального правопорушення, який призваний для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятий на військову службу за контрактом, може зупинятися судом за клопотанням сторони кримінального провадження або за власною ініціативою виключно у разі встановлення судом обставин, що свідчать про неможливість участі такої особи у судовому провадженні, у тому числі у режимі дистанційного судового провадження (відеоконференції), у зв'язку із безпосередньою участю такої особи у заходах, необхідних для забезпечення оборони України.

Обставини, що свідчать про неможливість участі у судовому провадженні особи, зазначеної в абзаці першому цього пункту, встановлюються судом на підставі документів та інших відомостей, що свідчать про безпосередню участь такої особи у заходах, необхідних для забезпечення оборони України.

Судове провадження, яке раніше було зупинене на підставі статті 335 цього Кодексу, може бути відновлено судом за клопотанням сторони кримінального провадження або за власною ініціативою у разі встановлення факту, що особа, зазначена в абзаці першому цього пункту, перестала прийма-

ти безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, та може брати участь у судовому провадженні, у тому числі у режимі дистанційного судового провадження (відеоконференції)».

У статті 290 Цивільного процесуального кодексу України «Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави» Законом змінено різницю між вартістю набутих активів із законними доходами. Тепер такий позов пред'являється, якщо різниця між вартістю активів особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та її законними доходами перевищує у 750 і більше разів розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб (раніше було більше 500).

Статтю 59 Закону України «Про запобігання корупції» доповнено частиною четвертою такого змісту:

«4. Строк зберігання відомостей в Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, становить:

- 1) відомостей про притягнення до цивільно-правової відповідальності фізичної особи за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень – один рік;
- 2) відомостей про накладення адміністративного стягнення на фізичну особу за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення – один рік;
- 3) відомостей про притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень - до погашення або зняття судимості з особи;
- 4) відомостей про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення, - п'ять років.

Після закінчення строків, визначених цією частиною, відомості про особу в Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, підлягають виключенню».

Науково-виробничий журнал
«Фінансовий контроль»
є засобом масової інформації, в якому друкуються офіційні,
науково-виробничі, нормативні виробничо-практичні
та інформаційні матеріали Державної аудиторської служби
України та авторів з інших органів державної влади,
наукових організацій і закладів
вищої освіти України та з-за кордону

(044)-468-21-47
fincontrolnew.com.ua
dficontrol@ukr.net

9 786177 228874